Obsah

ÚVOD **9**

I. HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM A PERSPEKTIVY CHOVU OVCÍ A KOZ U NÁS A VE SVĚTĚ **10**

II. CHOV OVCÍ **13**

1. Původ ovcí **13**

2. Plemena ovcí **14**

2.1. Rozdělení plemen 14

2.1.1. Podle původu se plemena ovcí dělí na: 14

2.1.2. Rozdělení ovcí podle délky a tvaru ocasu: 14

2.1.3. Podle kvality a složení vlny dělíme plemena ovcí na: 15

2.1.4. Podle jemnosti se dělí plemena ovcí na: 15

2.1.5. Podle užitkového směru dělíme plemena ovcí na: 16

2.1.6. Podle počtu stříží dělíme plemena ovcí na: 16

2.1.7. Podle stupně prošlechtění dělíme plemena ovcí na: 16

2.2. Plemena chovaná v ČR 17

2.2.1. Plemena kombinovaného užitkového typu 17

2.2.2. Plemena masného užitkového typu 22

2.2.3. Plemena s převážně vlnařskou užitkovostí 25

2.2.4. Plemena s výbornou mléčnou užitkovostí 25

2.2.5. Plemena velmi plodná 26

2.3. Chov ovcí v zahraničí 27

2.3.1. Chov ovcí na Slovensku 27

2.3.2. Plemena ovcí ve Velké Británii 27

2.3.3. Plemena ovcí v Německu 30

2.3.4. Plemena ovcí v Rusku 32

2.3.5. Chov ovcí v Holandsku 34

2.3.6. Plemena ovcí ve Francii 34

2.3.7. Plemena ovcí v Austrálii 35

2.3.8. Plemena ovcí v USA 36

2.3.9. Ostatní světová plemena 36

3. Charakteristika hlavních užitkových vlastností ovcí **38**

3.1. Masná užitkovost 38
3.1.1. Vlivy působící na produkci a složení ovčího masa 39
3.1.2. Výkrm ovcí 39
3.1.3. Hodnocení jatečních ovcí 40
3.1.4. Dělení jatečně opracovaného trupu 42
3.2. Mléčná užitkovost 43
3.2.1. Sekrece mléka 43
3.2.2. Vlivy působící na mléčnou užitkovost 43
3.2.3. Složení mléka 44
3.2.4. Dojení 45
3.2.5. Zpracování ovčího mléka 45
3.3. Vlnařská užitkovost 47
3.3.1. Skladba vlny 47
3.3.2. Druhy vlasového pokryvu u ovcí 48
3.3.3. Vlnařská terminologie 49
3.3.4. Vlastnosti vlny 50
3.3.5. Vnitřní stavba rouna 53
3.3.6. Vlivy působící na produkci a kvalitu vlny 54
3.3.7. Získávání, třídění a skladování vlny 55
3.4. Kůže 60
3.4.1. Morfologické vlastnosti kůže 60
3.4.2. Stavba kůže 60
3.4.3. Kožní žlázy 60
3.4.4. Vlivy podmiňující kvalitu kůže 61
3.4.5. Charakteristika ovčích kůží 62
3.5. Vedlejší produkty 63
3.6. Reprodukce ovcí 64
3.6.1. Způsoby připouštění 64
3.6.2. Ovlivňování a regulace pohlavního cyklu 66
3.6.3. Příprava ovcí na bahnění a porod 66
4. Výživa a krmení ovcí 68
4.1. Krmení plemenných beranů 68
4.2. Krmení bahnic 69

4.2.1. Výživa březích bahnic 69
4.2.2. Výživa kojících bahnic 70
4.3. Krmná technika ovcí 72
4.3.1. Požadavky na ovčí pastviny 73
4.3.2. Příprava ovcí na pastvu 73
4.3.3. Pastevní technika 74
4.3.4. Využívání pastevních příležitostí 75
4.3.5. Košárování 75
4.3.6. Zatížení pastvin ovcemi 75
5. Odchov a odstav jehňat 77
5.1. Odchov jehňat 77
5.1.1. Období mlezivové výživy 77
5.1.2. Období mléčné výživy 77
5.1.3. Období kombinované výživy 77
5.2. Odchov plemenných jehniček a beránků 79
6. Technologie v chovu ovcí 80
6.1. Požadavky na stájové mikroklima 80
6.2. Požadavky na ustájení ovcí 80
6.3. Zařízení ovčínů 81
7. Plemenitba v chovu ovcí 82
7.1. Způsoby výběru 82
7.2. Šlechtění ovcí 83
7.2.1. Šlechtění masných typů 83
7.3. Odhad plemenné hodnoty 84
7.4. Obrat stáda 85
8. Salašnictví 86
8.1. Význam salašnictví 86
8.2. Organizace salašnického způsobu chovu 86
8.3. Budovy a zařízení 87
9. Ovčácký pes 88
9.1. Výchova a výcvik ovčáckého psa 89
10. Etologie ovcí 90

III. CHOV KOZ 92

1. Rozšíření chovu koz ve světě a u nás 92

1.1. Z historie chovu koz 93

1.2. Původ koz 93

2. Plemena koz 94

3. Plemenitba 99

3.1. Pohlavní dospělost 99

3.2. Zapouštění koz 99

3.2.1. Způsoby zapouštění 100

3.3. Březost a porod 101

3.4. Odchov kůzlat 102

3.5. Odstav kůzlat 103

3.6. Dokrm kůzlat 103

4. Krmení koz 104

4.1. Polointenzivní kombinovaný systém 104

4.2. Intenzivní stájový chov 105

4.3. Pastva 105

4.3.1. Oplocení pastvin 105

5. Kontrola užitkovosti koz 106

5.1. Dojná plemena 106

5.2. Masná plemena 107

5.3. Srstnatá plemena 107

5.5. Plemenitba, šlechtění a chovný cíl 108

5.6. Názvosloví 108

5.7. Označování zvířat 109

5.8. Odrohování 109

6. Stájové mikroklima 110

6.1. Ustájení koz 110

6.2. Volné ustájení na hluboké podestýlce 110

6.3. Ustájení plemenných kozlů 110

6.4. Teplota 110

6.5. Vzduch 111

6.6. Obsah vodních par 111

7. Produkce mléka.....112
7.1. Faktory ovlivňující produkci mléka.....112
7.2. Složení mléka.....113
7.3. Dojení.....116
7.4. Zaprahování.....117
7.5. Ošetření nadojeného mléka.....117
7.6. Požadavky na kvalitu kozího mléka.....118
7.6.1. Příčiny specifického pachu a chuti kozího mléka.....119
7.7. Zpracování mléka.....120
8. Produkce masa.....122
8.1. Mléčná kůzlata.....122
8.2. Vykrmovaná kůzlata.....123
8.3. Kozí maso.....124
8.3.1. Jatečné zpracování.....124
8.4. Klasifikace jatečně upravených těl.....124
9. Etologie koz.....126
IV. VETERINÁRNÍ PROBLEMATIKA V CHOVU OVCÍ A KOZ.....128
1. Zdravotní stav.....128
1.1. Hlavní zásady hygieny ustájení, krmení a napájení.....128
1.2. Charakteristika nemocného zvířete.....129
1.2.1. Příčiny onemocnění mohou být:.....129
1.2.2. Mezi nejčastěji se vyskytující onemocnění koz a ovcí patří:.....130
2. Neinfekční onemocnění.....131
3. Infekční onemocnění.....134
4. Parazitózy ovcí a koz.....140
4.1. Vnitřní parazité.....140
4.2. Vnější parazité.....142
4.3. Myiáze.....144
5. Obecné zásady prevence onemocnění.....145